

Istraživanje linije u slikarstvu

Hercegovac, Patricia

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:239819>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA VIZUALNU I MEDIJSKU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNE KULTURE

PATRICIA HERCEGOVAC

ISTRAŽIVANJE LINIJE U SLIKARSTVU

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

doc. art. Miran Blažek

Osijek, 2024.

SAŽETAK:

Završni rad *Istraživanje linije u slikarstvu* umjetničko je djelo koje se bavi značajem i ulogom linije u slikarstvu te njenom svrhom u samom umjetničkom djelu. Rad je realiziran kroz artbook dimenzija: 30 cm x 25 cm. Djelo se može promatrati i kao vrsta putopisa nastalog tijekom mog boravka u Novom Sadu. U radu su korišteni razni materijali i razne tehnike.

Ključne riječi: linija, apstrakcija, kombinirane tehnike, putopis, artbook

ABSTRACT:

The final paper „Researching the line in painting“ is a work of art that deals with the significance and role of the line in painting and its purpose in the work of art itself. The work was realized through an artbook with dimensions: 30 cm x 25 cm. The work can also be seen as a kind of travelogue created during my stay in Novi Sad. Various materials and various techniques were used.

Keywords: line, abstraction, combined techniques, travelogue, artbook

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja PATRICIA HERCEGOVAC potvrđujem da je moj ZAVRŠNI rad
diplomski/završni

podnaslovom STRAŽIVANJE LINIJE U SLIKARSTVU

te mentorstvom MIRANA BLAŽEKA

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

rezultat isključivo mojega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da ni jedan dio završnoga/diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga/diplomskoga rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku 16.9.2024.

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POVIJEST LINIJE U SLIKARSTVU	2
a. PRAPOVIJEST.....	2
b. SREDNJI VIJEK	2
c. RENESANSA.....	2
d. BAROK I ROKOKO	3
e. MODERNA I SUVREMENA UMJETNOST	3
3. APSTRAKTNO SLIKARSTVO.....	3
4. KONCEPT I PROCES	4
5. PRIMJERI IZ UMJETNIČKE PRAKSE.....	6
a. FRANZ KLINE	6
b. INES HILDUR.....	7
6. TEHNIČKA IZVEDBA RADA	8
7. ZAKLJUČAK.....	10
8. LITERATURA.....	11

1. UVOD

Završni rad fokusira se na istraživanju linije u apstraktnom slikarstvu s posebnim naglaskom na osobno iskustvo i razvoj tijekom mog boravka na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Ovaj rad, realiziran kao artbook, ima cilj pružiti uvid u jedinstvenu atmosferu i kreativni proces koji su obilježili moje studijske godine na akademiji. Kroz svoje trogodišnje studiranje, posebno tijekom treće godine, počinjem sve više istraživati ulogu linije u kontekstu apstraktnog slikarstva. Linija, kao osnovni vizualni element, postaje ključni alat u mom umjetničkom stvaranju, kojim nastojim izraziti svoja emocionalna stanja i unutarnje doživljaje. Apstraktno slikarstvo pruža mi slobodu da istražujem i manifestiram svoje osjećaje na način koji nadilazi doslovne prikaze i reprezentacije. Ovaj artbook služi kao dokumentacija mog osobnog umjetničkog puta, odražavajući emotivni rast i kreativni razvoj koji su pratili moje istraživanje linije u apstraktnom kontekstu. Svaka stranica predstavlja spoj tehnike i introspektivnog izraza, nudeći čitatelju uvid u način na koji se linija koristi za stvaranje vizualnih narativa koji odražavaju unutarnje svjetove i iskustva. Kroz ovaj rad, nastojim ne samo prikazati estetske kvalitete linije, već i istražiti njezin potencijal za izražavanje složenih emocionalnih i psiholoških stanja. Kroz analizu i prikaz mojih radova, rad nastoji odražavati jedinstvenu sintezu između apstraktne umjetnosti i osobnog emocionalnog izraza pružajući tako sveobuhvatan prikaz kako se koncept linije razvijao i transformirao tijekom mog studiranja.

2. POVIJEST LINIJE U SLIKARSTVU

Povijest linije u slikarstvu otkriva kompleksnu i dinamičnu evoluciju umjetničkih tehnika i stilova kroz različita povijesna razdoblja. Linija je osnovni vizualni element koji se koristi za definiranje oblika, strukture i kompozicije, a njen značaj u slikarstvu može se pratiti od najranijih umjetničkih prikaza do suvremenih stilova.

a. PRAPOVIJEST

U najranijim umjetničkim djelima, kao što su stijenski crteži i piktogrami, linija je korištena za prikaz osnovnih oblika i figura, poput životinja i ljudskih silueta. Ovi prikazi su često bili jednostavni, ali su služili kao važni komunikacijski alati i izrazi ljudske kreativnosti.

b. SREDNJI VIJEK

U srednjem vijeku linija je često korištena u iluminiranim rukopisima i crkvenim slikama. Ovakve vrste linija najčešće su bile urezivane i služile za ukrašavanje stvarajući bogatu ornamentiku koja je doprinosila religioznim i simboličkim prikazima.

c. RENESANSA

U renesansi umjetnici počinju koristiti liniju za definiranje volumena i prostora. Na taj način linija postaje alat za stvaranje perspektive i dubine u slikama. Leonardo da Vinci te drugi majstori tog razdoblja koriste se tehnikama kao što su *sfumato* kako bi postigli prirodniji izgled linije.

d. BAROK I ROKOKO

U baroku i rokokou linija se često koristila za stvaranje dinamičnih kompozicija te dekorativnih elemenata. Caravaggio je u svojim djelima koristio dinamične linije kako bi postigao stvaranje napetosti i emocionalnu dubinu.

e. MODERNA I SUVREMENA UMJETNOST

U 20. stoljeću linija dobiva novi značaj u različitim modernim stilovima. Apstraktni ekspresionisti poput Jacksona Pollocka koriste se slobodnim i spontanim linijama za izražavanje unutarnjih osjećaja, dok su se umjetnici poput Pietta Mondriana koristili geometrijskim linijama kako bi stvorili apstraktne kompozicije.

3. APSTRAKTNO SLIKARSTVO

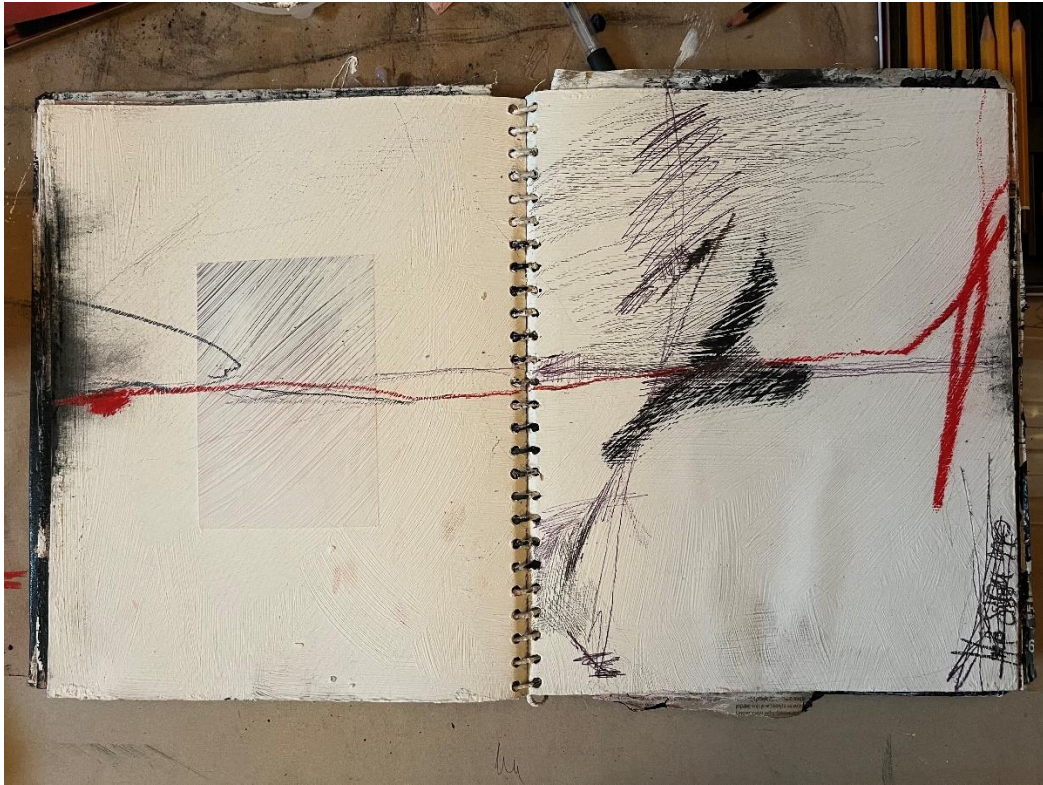
Apstraktno slikarstvo pomiče granice tradicionalnog slikarstva na način gdje umjetnici odbacuju konkretne prikaze objekata, motiva i scena iz stvarnog svijeta. Umjesto toga apstraktni umjetnici koriste boje, oblike, linije i razne teksture kako bi stvorili određenu atmosferu te određeni osjećaj u umjetničkom djelu. Ključni umjetnici u povijesti apstraktnog slikarstva su svakako Wassily Kandinsky, Piet Mondrian te Jackson Pollock, koji su bili zaokupljeni potragom za otkrivanjem univerzalnih istina. Ove umjetnike također je pokretalo duboko ukorijenjeno vjerovanje u egzistencijalizam, filozofija koja je izbila kao posljedica uzrokovana Drugim svjetskim ratom. *Egzistencijalizam* je tvrdio kako nema apsolutne istine, nema konačnog znanja i odgovora, te da je život neprekidna serija subjektivnih iskustava iz kojih svatko uči i zatim primjereno tome reagira na osobni način. Sukladno tome apstraktni umjetnici toga doba primjenjuju svoju umjetnost kao rezultat osobnog suočavanja s trenutkom, te je odražavala njihovo fizičko i psihološko biće.

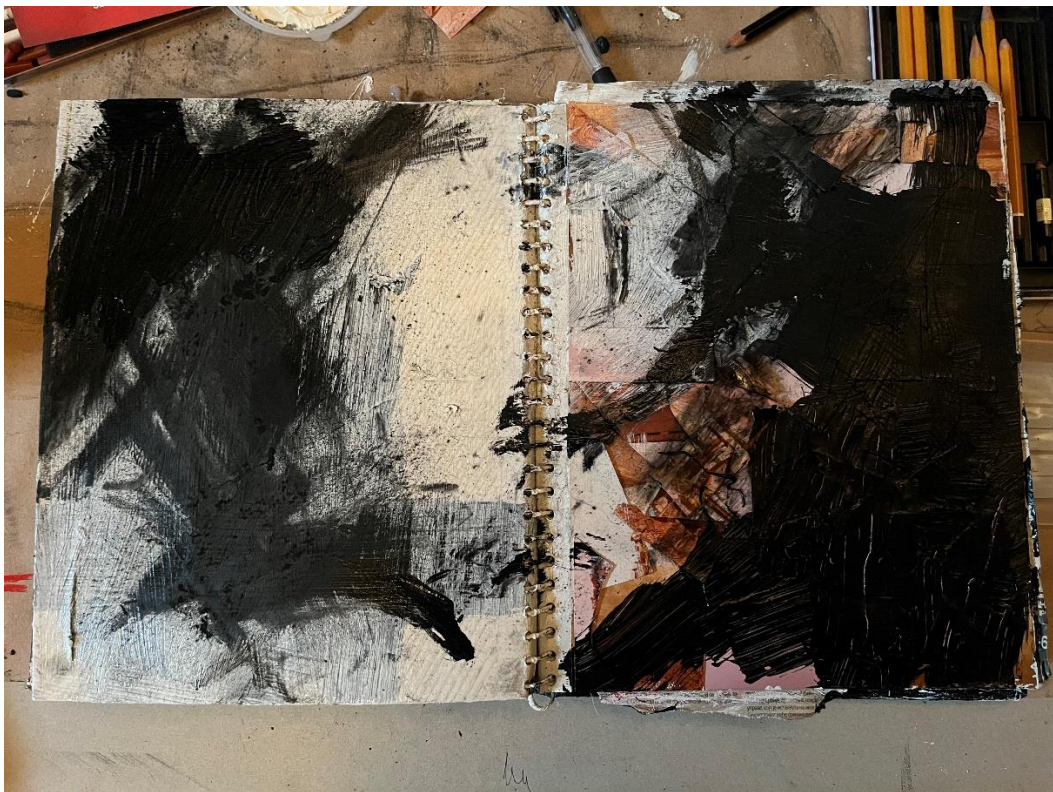
4. KONCEPT I PROCES

Svoje radove tijekom treće godine studiranja u Osijeku i apsolventske godine studiranja u Novom Sadu većinom sam bazirala i stvarala na temelju osobnih raspoloženja u određenim trenucima u kojima radovi nastaju. Prvobitna ideja završnog rada bila je slika većih dimenzija na platnu bez okvira. Kako se rad razvijao, shvatila sam da sve više i više „bježim“ i „skrivam“ se u manje formate, te me više primamljuje rad u *sketchbook* i njegove manje dimenzije. Nakon razgovora s tadašnjom profesoricom slikarstva u Novom Sadu, Bosiljkom Zirojević Lečić, shvatila sam kako ne bih trebala bježati od ideje *sketchbooka* kao završnog rada, te sam se posavjetovala sa svojim mentorom oko promjene teme i cijelog koncepta završnog rada. Cilj koji želim postići *artbookom* je pokušati prenijeti atmosferu svog boravka u Novom Sadu, u nekom drugom meni nepoznatom okruženju. Također je cilj da svaka stranica *artbooka* priča sama za sebe, te prenosi gledatelju moje iskrene psihološke i duhovne sukobe koji su u to vrijeme bili aktualni.

Pretežno me zanimaju crtačke tehnike u kombinaciji sa slikarskim tehnikama. U radu je korišten većinom ugljen i olovka za koje smatram da najviše mogu izvući i iskoristiti tehniku za svoje ciljeve. Dok radim svoje radove ne razmišljam previše o samom radu već o tijeku i kretnji linije te kako ju uklopiti u njenu cjelinu na samom kraju. U rad sam uključila i svoje grafičke radove koji su nastali tijekom mog boravka na novosadskoj akademiji. Time sam htjela povezati svoje tamošnje cjelokupno studiranje i dotaći se kako slikarstva tako i grafike u jednom umjetničkom djelu. U radu se mogu pronaći i razni materijali koji su nađeni za vrijeme mog boravka u Novom Sadu. Kako bi rad ostao u duhu mjesta s kojeg potječe, kao bazu *artbooka* iskoristila sam stari fotoalbum nađen na novosadskom buvljaku. U radu se mogu pronaći i stare fotografije koje su bile u originalnom albumu kada je nađen.

Fotografija artbooka 1.

Fotografija artbooka 2.

5. PRIMJERI IZ UMJETNIČKE PRAKSE

Kao primjer iz umjetničke prakse odabrala sam jednog hrvatskog i tri strana umjetnika koji su se bavili apstrakcijom i čije me stvaranje posebno zainteresiralo. Neki od stranih umjetnika su Dennis Parlante, Ines Hildur te Franz Kline, koji me posebno zainteresirao. Hrvatski umjetnik kojeg sam odabrala je Davor Ljubičić. Kod svih ovih umjetnika pronalazim slične likovne elemente kao i u svojim radovima, dinamične i apstraktne linije te tamne plohe koje se javljaju kako u njihovim tako i u mojim radovima.

a. FRANZ KLINE

Franz Kline bio je američki umjetnik poznat po svojim monumentalnim crno-bijelim slikama koje se mogu povezati s apstraktnim ekspresionizmom. Njegov način rada te njegovo stvaralaštvo često se povezuje s umjetnicima poput Jacksona Pollocka i Willema de Kooninga, međutim Kline je uspio razviti svoj prepoznatljivi i jedinstveni stil čija su obilježja dinamični i snažni potezi kista te apstraktne kompozicije. Koristeći se tom tehnikom slikanja, njegova djela izgledaju kao ogromni potezi kista, odnosno linija. Sličnost između Klinea i Pollocka je način na koji slikaju, njihova snaga i pokret prepoznaju se u radovima, a njihove su tehnike vrlo fizičke. Za razliku od Hildur, Kline nema paletu boja, odnosno u radovima se pretežito pojavljuju crna i bijela boja. S tim pristupom umjetnik želi naglasiti snagu kompozicije i snagu linije bez distrakcije boja. Zbog njegovog ranijeg zanimanja za industrijsku arhitekturu, potezi u njegovim djelima podsjećaju na arhitektonske strukture. Zbog toga neki povjesničari umjetnosti njegove radove vezuju uz gradske pejzaže. Za stvaranje ovakve vrste apstraktne umjetnosti vrlo je važno imati dozu spontanosti, brzinu, te sposobnost prijenosa emocija i energije za sam rad.

Franz Kline u ateljeu, New York, 1956.

b. INES HILDUR

Ines Hildur suvremena je njemačka slikarica poznata po svojim apstraktnim slikama, koje se baziraju na kombinaciji slikarstva sa skulpturalnim elementima. U svojim djelima često se koristi suptilnim i minimalističkim formama i teksturama. Njena paleta boja ne varira previše, odnosno koristi se najviše crnom kao početnom točkom u stvaranju, te prigušenim zemljanim tonovima. Fokus njenih radova je na površini, slojevima i teksturi rada. Umjetnica koristi neobične materijale, poput cementa, gipsa te grafita koji stvaraju grubu reljefnu teksturu na površini radova. Ovakav način rada čine njena djela ne samo vizualno zanimljivima već i taktilno simulativnima. U njenim radovima se kombiniraju geometrijski oblici s apstraktnim motivima koji stvaraju minimalističke kompozicije koje se bave istraživanjem prostora i strukture. Hildur svoje radove izlaže širom Europe gdje se nalaze instalacije koje čine spoj slikarstva i skulpture.

Ines Hildur u ateljeu, Leipzig, 2022.

6. TEHNIČKA IZVEDBA RADA

Artbook se sastoji od nekolicine radova spojenim spiralnim uvezom u fotografski album. Rad se bazira na apstraktnom slikarstvu u kojemu su korištene razne crtačke i slikarske tehnike, poput akrila, ugljena, olovke, krede i kolažiranja starih fotografija i novinskog papira. Površina svake stranice ima teksturu koja ukazuje na primjenu temeljnog sloja *gessa*. Dimenzije albuma su 30 cm x 25 cm.

Fotografija fotografskih albuma korištenih za završni rad, Novi Sad, 2023.

Fotografija skice za završni rad, Novi Sad, 2023.

7. ZAKLJUČAK

Rad u *artbook* formatu postao mi je osobno i intimno sredstvo izražavanja koje je u potpunosti usklađeno s mojim unutarnjim doživljajem u specifičnom životnom trenutku provedenom u Novom Sadu. Kroz kombinaciju crtačkih tehnika, grafičkih radova i upotrebu pronađenih materijala i fotografija, pokušala sam prenijeti atmosferu tog razdoblja, istražujući svoje psihološke i duhovne sukobe. Odustajanjem od inicijalne ideje velikog formata i okretanjem *sketchbooku* rad postaje ogledalo moje umjetničke i osobne transformacije gdje svaki segment priča svoju priču.

8. LITERATURA

1. „The Cave Paintings of Lascaux” – Jean Clottes i André Leroi-Gourhan
2. „Leonardo da Vinci: The Complete Works” – Pietro C. Marani
3. „Abstract Expressionism” – David Anfam
4. „Postmodernism: A Very Short Introduction” – Christopher Butler
5. „The Art of Installation: A Guide to Contemporary Art Practices” – Jon Wood
6. „The Theory of Modern Art: A Sourcebook” – Herschel B. Chipp
7. „Abstract Art: A Global History” – David Hopkins
8. „Abstract Expressionism” – David Anfam
9. „Franz Kline: Black & White, 1950–1961” (1994)